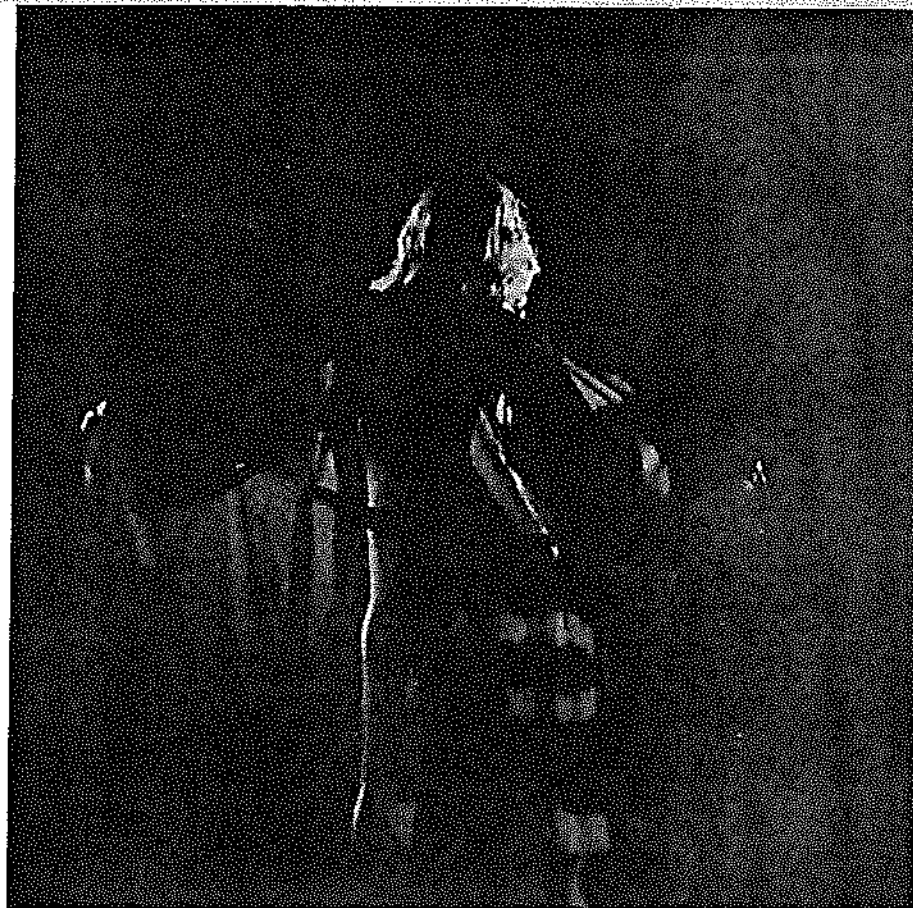

מס' 29
חורף 2010

תוצאת רב

הפסיקו בכלל לנסוע!

קוראת לתיאטראות בישראל המעצבת והמרצה שלי יצחקי, במאמר המתבונן במחלוקת בארץ מוזוית תרבותית, לא פוליטית

איך בונים תיאטרון לאומי

תיעוד סמינר הבימה שהתקיים ביוני האחרון ביוזמת מועצת הנאמנים החדשה והחוג לאמנות התיאטרון באוניברסיטת תל-אביב, בהשתתפות יוצרים, אנשי תיאטרון, חוקרים ומומחי כלכלה: דיתי רוק (עורכת אורחת), דוד בועז, אילן רונן, נמרוד אלוני, גילה אלמגור, דוד אלכסנדר, ברוך ברנר, שלמה בר-שביט, שי בר-יעקב, מיכאל גורביץ', לילך דקל-אבנרי, אריאל הירשפלד, אלי זוהר, דוד זינדר, יוסי יונה, מרית יערי, דרית ירושלמי, אורי לוי, אולגה לויטן, ריאד מסארוזה, רוני ניניו, עמרי ניצן, יהושע סובול, עודד פלדמן, עודד קוטלר, גד קינר, שלמה שחר, הדסה שני

הניהול התקין בעתיד של הבימה מותנה בהסדר החוב

בראשית דבריי אבקש להתייחס לאופן שבו אני רואה את הניהול הנכון של התיאטרון על-ידי ההנהלה הנכנסת בשנים שיבואו. אני מגיח שזו הציפייה ממני, לשמוע את הדברים מזווית הראיה שלי, לנוכח הניסיון שצברתי משך השנים בהם עמדתי בראש הנהלת התיאטרון. בנוסף, אבקש לתרום את תרומתי הצנועה לשאלה שמהווה את לב הדיון היום: מה משמעות הגדרת התיאטרון כתיאטרון לאומי ומה מתחייב כפועל יוצא מכך לעניית דעתי.

קודמיי דיברו על הבימה כמותג. נרמה לי שאין מחלוקת שהבימה הפכה זה מזמן

למטבע לשון מקבילה למילה תיאטרון. כאשר אתה מותג אתה יוצר מטבע הדברים ציפיות. כמותג, כל דבר שתעשה - טוב יותר או פחות - ייבחן תחת זכוכית מגדלת.

נרמה לי שניתן לומר שהיותו של התיאטרון "מותג" הוא אחת הסיבות לכך, שהתיאטרון כמוסד הוא בעל פוטנציאל משמעותי, המציב אתגרים גדולים מאוד בפני ההנהלה - כל הנהלה - הן זאת היוצאת והן זאת הנכנסת כמו גם זאת שממשיכה בניהול השוטף.

אם להתייחס בקצרה לאשר נדרש לניהול תקין של התיאטרון בשנים הקרובות, איני רואה מנוס מלהתייחס לנושא ששבתי והתרעתי עליו משך השנים: החוב הנכבד שרובץ על התיאטרון בשל ההלוואה שקיבל בזמנו מהמדינה כחלק מתוכנית ההבראה.

עו"ד שלמה שחר
הצילום באדיבות משרד המשפטים

אין ספק שהכוונה במתן ההלוואה על-ידי המדינה הייתה טובה. לאפשר לתיאטרון להיחלץ מחובותיו, כדי לממש את תוכנית ההבראה ולצאת לדרך חדשה. דא עקא, שלא בטובתו של התיאטרון הפכה ההלוואה לאבן ריחיים כבדה על צווארו, שאינה מאפשרת את תפקודו התקין ואת התנתקותו מהמשך מחויבותו הלא טבעית, הלא בריאה והלא נכונה, מרשויות המדינה בשל כך.

אני אומר שלא בטובתו, כי התיאטרון מילא את כל חובותיו האחרים על-פי הסכם ההלוואה, כאשר מגד קוצצו התקציבים שניתנו לו במשך השנים ואשר בחלקם היו אמורים לממן את החזר ההלוואה. גם משרד האוצר שעקב משך השנים אחר יישום תוכנית ההבראה, יאשר זאת. אי החזר ההלוואה כמלואה עד כה וגם בשנים שיבואו אינו קשור ליכולת ניהול של עסק. גם אם יגיע המנהל הדגול ביותר, אין לו כל סיכוי

במחזור שנתי של למעלה מ-20 מילי לכן עם כניסתם ל טובה- שמבחינתם אחרת - אמרתי לה התיאטרון למקום

סדרי עדיפויות

כאיש משרד המ אף היותי לכאורך ותבעתי את המדינה בתביעה, עדיין, או אני בטוח שיש מספיק, ודאי בהש שיבהדירו לכם שזה אולי מתוך התנ להתווכח איתו? לאומי", לא היית בעניין. אני סבור היא לבדה, אלא י מקבלי ההחלטות חדשה, אנו מבקי לעבוד", אם יש התיאטרון וברוך משותפת כזו של ברשותכם אני לאומי" כפי שנג זה שבמצב שבו האמצעים הדליני בעיני זה יפה אנחנו רוצים לל החדש, אנחנו מ בונים? מה היעד אתם יודעים, כוונת הדברים.

סמינר הבימה

במחזור שנתי של 50 מליון ₪, גם לא של 70 מליון ₪, להחזיר הלוואה בגובה של למעלה מ-20 מליון ₪, כשבכל שנה נוספת ריבית חשב כללי על-פי הסכם הלוואה. לכן עם כניסתם לתפקיד של הנאמנים שהחליפו אותי נתתי להם עצה - אני חושב טובה- שמבחינתם זה "MUST" - לטפל בנושא זה סמוך מיד לאחר כניסתם לתפקיד. אחרת - אמרתי להם - ייגזר עליהם "לרדוף אתר הונכ" של עצמם במקום להצמיד את התיאטרון למקום שאליו הם שואפים.

סדרי עדיפויות

כאיש משרד המשפטים אני מכיר את הנפשות הפועלות במשרד האוצר מקרוב. על אף היותי לכאורה גורם ממסדי, כאשר הייתה לי מחלוקת עם האוצר לא היססתי ותבעתי את המדינה בבית המשפט להעביר 2 מליון ₪ שמגיעים לתיאטרון ואף זכינו בתביעה, עדיין, אני רוצה לומר שאין מדובר חלילה באג'נדה אישית כנגד התיאטרון.

אני בטוח שיש כאן הסכמה שהתקציב שהמדינה מקצה לצרכי תרבות ואמנות אינו מספיק. וראי בהשוואה לתקציב התרבות במדינות אחרות. אם תבקשו הסברים אני מניח שיבהירו לכם שזה קשור לסדרי עדיפויות.

אולי מתוך התפיסה הזאת שיש קדימויות וסדרי עדיפות, וגם המשפט המוכר שקשה להתווכח איתו ש"הלוואות צריך להחזיר", גם אם, ואולי בגלל, שאתה "תיאטרון לאומי", לא הייתה עד היום היענות מצד משרד האוצר להגיע עם התיאטרון להבנות בעניין. אני סבור שאין מנוס מכך, שההנהלה החדשה, ולהערכתני נכון יהיה לומר שלא היא לבדה, אלא יחד עם השחקנים והעובדים ואגודת הידירים של התיאטרון, יגיעו אל מקבלי ההחלטות במשרד האוצר, כדי להגיד להם: "רבותי קיבלנו מנרט לצאת לדרך חדשה, אנו מבקשים שמסגרת הפעילות שלנו תהיה ברורה, נקיה ובהירה כדי שנוכל לעבוד". אם יש לכם ספק, מניסיוני כמי שבמשך השנים היה לעתים בחזית מול התיאטרון ובדרך כלל בחזית אחת עם התיאטרון, אני יכול לומר לכם שפעילות משותפת כזו של הנהלה, שהקנים ועובדים יש לה עוצמה רבה שבכוחה לשנות דברים.

ברשותכם אני מבקש עכשיו להתייחס למשמעות היותו של התיאטרון "תיאטרון לאומי" כפי שנקבע בזמנו בהחלטת הממשלה. אני לא שותף לביקורת שנשמעה, כיצד זה שבמצב שבו עדיין מתמודדים עם "המזון לגוף" הדברים הבלתי פתורים של האמצעים הדלים שיש לתיאטרון, מבקשים לכנס סימפוזיון בנושא "המזון לנפש"?

בעיני זה יפה שאנשים שנכנסו לאחרונה לתפקיד, אומרים "אנחנו רוצים לשמוע, אנחנו רוצים ללמוד ולהבין וגם אם אנחנו צריכים לעשות שיפוצים ולבנות את הבניין החדש, אנחנו מבקשים כבר עכשיו במקביל לדעת לאן נכון שנגיע עם התיאטרון שאנו בונים? מה היעד?"

אתם יודעים, כשנאמר לעם ישראל אתה נבחרת להיות "עם סגולה" לא נאמר מה כוונת הדברים. כך הוחלט מלמעלה, והתשובה היתה "נעשה ונשמע". במקרה שלנו,

החוב

ל התיאטרון לשמוע את גרתי בראש זווה את לב פועל יוצא

ה זה מזמן

זה שחר זרשר המשפטים

ל התיאטרון ז עקא, שלא נה מאפשרת בריאה והלא

ל-פי הסכם בחלקם היו אחר יישום שיכראו אינו לו כל סיכוי

לפני שנים הודיעה הממשלה שהתיאטרון הזה יהיה "התיאטרון הלאומי" ואנו מנסים היום להבין למה התכוונו אז. כי הממשלה שהחליטה כך כבר איננה ואין לנו את מי לשאול אלא את עצמנו.

מלחמת תרבות
דרכו, אפשר שכ
בואו ננסה ונחפ
להתבסס עליו, נ
איך אתה גור
להיות שותפים
גורמים לאותם
לפני כן - שיר
תיאטרון הבימו
לשם".

להגיע לפרינ

הנושא השני
"פריפריה". דינ
עושה זאת לכא
לדבר על כך ש
בדרום תל-אבי
ולאמנות ואינם
לא להבימה, לנ

התיאטרון הל
בהבנה שלי
בהישרדות, בע
מציגים בהבימ
לתיאטרון. אבי
יבינו ויחשפו ג
בעובדים, להגי
חוגים לתיאטר
צריך להגיע
כפי שזה נעשו
אין להם את ה:
אם אנסח זא

בין יתר הרב
שאנשים הקרי
שנפטרו עירי
להחליט כיצד

נפגעי חרדה, מאת ב. מיכאל ואפרים סידון, עריכה ובימוי: מוטי קירשנבאום, משתתפים: טלי אורן, יעל לבנטל, דב גבון, אלון נוימן, תומר שרון. בכורה: אפריל 2010 צילום: ז' אלון

אני חושב בפשטות, שכאשר אמרו שרוצים שיהיה "תיאטרון לאומי" התכוונו לכך שכמו שיצרו במדינה הצעירה שקמה רגל וסמל לאומי, ביקשו להכתיר תיאטרון שיהיה הסמל של המדינה. נותרה אם כך עדיין השאלה, מה עלינו לעשות כדי שאכן נחשב כמסמלים מכנה לאומי רחב המושגת על קונצנזוס של חלקים גדולים במדינת ישראל?

לכאורה יש קושי בדבר, מאחר שתיאטרון מעצם טבעו צריך להיות בעל יחודיות, לעיתים אף עד כדי פרובוקציה, כלומר - בקוטב הנגדי למכנה לאומי. מצד שני, אם אתה מקבל תקציב מהמדינה כדי להיקרא תיאטרון לאומי, ויש ציפיות שתסמל קונצנזוס ציבורי רחב, אין מנוס לדעתי אלא לפעול במסגרת מסוימת של הסכמה.

נותרה לבירור רק השאלה מהי מסגרת הפעולה שיהיו בה סממנים מובהקים של היות התיאטרון לאומי? אפשר לנסח זאת אחרת, מה יכול להצדיק דרישה מהמדינה לתקציב שנתי של 70 מיליון ש"ח שיאפשר את היות התיאטרון לאומי? אני יכול לחשוב על שני נושאים רלבנטיים.

הראשון - מעבר לחשיבות שיש בהצגה של יצירות מקור - כפי שהזכירו, אני חושב שצריך שחלק נכבד מהפרטוראר יכול מחזות שבאופן כזה או אחר יהיו אקטואליים למגזרים רחבים בחברה. המצב הקיים היום בחברה הישראלית מוכר לכולנו. קיומה של

אנו מנסים
לנו את מי

מלחמת תרבות בין פלגים שונים, בין כל מיני זרמים, כאשר כל אחד בטוח בצדקת דרכו, אפשר שכל אחד ימשוך לכיוון שלו ואפשר גם להגיד "נגזר עלינו להיות ביחד או בואו ננסה ונחפש בכל אופן את הגורם או המכנה המשותף הרחב אשר יאפשר לנו להתכסס עליו, כדי ליצור ולחיות ביחד". מבחינה זאת התיאטרון הוא כלי נפלא לכך.

איך אתה גורם למגזרים ולגורמים שאינם מרגישים היום שזה הבית שלהם, לרצות להיות שותפים לחווייה? אין ספק שצריך להשקיע בכך מחשבה ולנסות ולהבין כיצד גורמים לאותם מגזרים, לאותן קבוצות, לחוש שהם מחוברים למקום הזה, או אולי עוד לפני כן - שירצו לנסות להגיע למקום הזה, להיות חלק ממנו. שלא יאמרו "יש שם תיאטרון הבימה, אולי עושים שם מחזות מאוד משמעותיים אבל אנחנו לא שייכים לשם".

להגיע לפריפריה ולצעירים

הנושא השני מתקשר לנושא הראשון ולמילה שנזכרה כבר היום יותר מפעם אחת "פריפריה". דיברו על כך שהתיאטרון צריך להגיע לפריפריה ולהיות שם. התיאטרון עושה זאת לכאורה כבר היום, כאשר הוא מגיע לשם ומציג מדי פעם. אבל, אני רוצה לדבר על כך שצריך להגיע לצעירים במקומות האלה, ובעיניי פריפריה היא גם שכונות בדרום תל-אביב וביפו. אותן עיירות ושכונות שילדים אינם חשופים בהן לתרבות ולאמנות ואינם מגיעים לשמוע את התזמורת הפילהרמונית ולא למוזיאון תל-אביב, גם לא להבימה, לפעמים למרות שהם גרים בתל-אביב.

התיאטרון הלאומי צריך להיות מחויב לדברים אלה וזה מתקשר למה שאמרתי קודם. בהבנה שלי את הדברים, הדור המבוגר שנמצא בפריפריה היה טרוד משך השנים בחישרדות, בעול הפרנסה ובקיום היומיומי. הוא לא תמיד ידע, גם אם רצה בכך, מה מציגים בהבימה, כי לא היה לו זמן אולי גם לא האמצעים והוא לא יכול היה להגיע לתיאטרון. אבל אנחנו צריכים לרצות שהילדים של הדור הזה ידעו מה זה, שהילדים יבינו ויחשפו לכך. לשם כך צריך התיאטרון כולו, החל מההנהלה דרך השחקנים וכלה בעובדים, להגיע אל הילדים והנוער במקומות אלה במסגרת חוגים לדרמה, במסגרת חוגים לתיאטרון ולאפשר להם לחוש את החוויה מקרוב.

צריך להגיע למקומות אלה ולעשות את הפעילות הזו עם הילדים ולא רק להציג להם כפי שזה נעשה היום, כי לא פעם ילדים אלה או שלא שמעו על כך ואם שמעו על כך, אין להם את האמצעים להגיע לבתי ספר למשחק ולפתח את הכשרון שאולי חבוי בהם.

אם אנסה זאת בקצרה אומר כי אף פעם הם לא קבלו את ההזדמנות.

בין יתר הדברים שאני עושה בתפקידי כאפוסטרופוס הכללי הוא ניהול קרנות של כספים שאנשים הקדישו למטרות שונות. באחת מהקרנות אני ממונה על כספים שהותירו בני זוג שנפטרו עריירים. קרן זאת יוצאת דופן מהבחינה הזאת שבני הזוג הותירו לי שיקול דעת להחליט כיצד נכון להנציח את זכרם ומורשתם באופן הנכון ביותר. חשבתי וברקתי מה נכון

משתתפים:
מ: ז' אלון

זכונו לכך
זרן שיהיה
זאכן נחשב
ז' ישראל?

ל יחודיות,
ז' שני, אם
ת שתסמל
כמה.

ס של היות
נה לתקציב
זוב על שני

אני חושב,
אקטואליים
קיומה של

1. תיאט
נושאים אליו
כימאים, שחקן
2. תיאט
באמנות התיא
לחברה ולתק
מוחלט מעיסו
להוות משקל
שאחראים לו
ורובת של הז
מהם.
3. תיא
מחזות בשליו
ישראלית ו
איכותית מן
שיהיה בהם
התוכן והצור
4. טו
יתגבש צווח
אמנותית ש
תיאטרון מן
ותרון בפעי
האמנותי לג
דרכים להת
לא רק כ"מ
טובים יותר
אתגרים מן
להבין שתנ
להגדיר לע

לעשות להנצחת בני הזוג שידעתי עליהם שהיו, בין היתר, חובבי תרבות ואמנות ותרמו למטרה זו עוד בחייהם. מתוך הראייה הזו של חשיבות החיבור שאני רואה של התרבות והאמנות לפריפריה ולאוכלוסיה שלא קיבלה את ההזדמנות להיחשף לכך, הגעתי למחלקה לשירותים חברתיים בעיריית תל-אביב יפו. התוצאה הייתה הקמת פרויקט גדול מאוד - "יוצרים מצוינות". במסגרת הפרויקט הגענו בהשקעה לא גדולה לכ-8000 ילדים משכונות לא מבוססות ברחבי תל-אביב יפו, ועברנו איתם יחדיו תהליך מדהים שאני לא חושב שהיה לו אף ורע, של חשיפתם לתחומי תרבות ואמנות שונים כמו תיאטרון, מחול, ציור, בימוי סרטים ונגינה. כחלק מהתהליך נבחרו 600 ילדים שהוכתרו כמצוינים ומציגים תוצרים נפלאים כל אחד בתחומו. ככל אחד מהתחומים נעשה חיבור למוסד עוגן שליווה את התהליך מבחינה מקצועית, הקאמרי, מוזיאון תל-אביב, סינמטק, הפילהרמונית והסטודיו למחול של אלי מזרחי.

הערך המשמעותי של הפעילות הזאת הוא שהילדים ביקרו במוזיאון, בסינמטק, בתיאטרון. הם הציגו במקומות אלה ובעיקר נחשפו למוסדות התרבות האלה ולפעילות הזאת כשאף פעם לפני כן הם לא חשבו במושגים אלה ולפעמים גם היו במקומות אחרים, כמו בקרנות רחוב מה שפעם קראנו "הברזלים", היום הם מדברים, מציירים, מנגנים, מציגים ורוקדים אמנות, גם ההורים שלהם ששותפים לתהליך נחשפו לפעילות הזאת ומגיעים בגאווה גדולה לראות את התוצרים. כשילדים אלה יגדלו הם יגיעו למוסדות התרבות ויביאו עימם את ילדיהם.

הצדקה לתואר ולתקציב ייחודי

בראייה שלי תיאטרון לאומי צריך לחשוב לעשות פעילות כמו הפעילות הזאת אך בסדר גודל לאומי. לעניות דעתי זה סוג פעילות שיש בו להצדיק תואר ותקציב ייחודי שיש בו לענות על המחויבות שיש בשם כזה לתיאטרון.

שני דברים לסיום: הראשון לאחל לכם ולנאמנים הנכנסים הצלחה. אתם זקוקים לאיחולים הצלחה כזאת. האמינו לי. אני הייתי שם, אני יודע מה כובר המשקולת המוטלת עליכם. השני, אני רוצה לנצל את ההזדמנות ולהודות לכל מי שעזרתי לו לנהל את התיאטרון משך כשמונה שנים, יעקב אגמון, אודליה פרידמן, בני צרפתי, אילן רונן, ולכל מי שהיה לו חלק כעשייה המבורכת בתקופה המרתקת הזאת, שחקנים ועובדים.

עוזר שלמה שחר, האפוטרופוס הכללי הכונס הרשמי והנאמן הציבורי. שימש במשך כשמונה שנים כיושב ראש הנהלת התיאטרון.